

ЧЕРВОНА СЕРІЯ

МАРИНА БОРОДІНА

ПРОТИ ВІТРУ

*Автобіографічний
роман*

ХАРКІВ
«ФОЛІО»
2025

Частина 1

ГЛИБОКІ СТРУКТУРИ

МАРИНА

Клімат Зелених пагорбів треба вивчати особливо ретельно.

Наприклад.

Спочатку йде дощ. Ну, він тут часто йде, іноді кілька разів на день. Тоді все зелене стає ніжним і розмитим. Наче художник спершу працював олією та мастихіном, а потім психонував або закохався і перейшов на акварель та колонкові пензлі.

А після дощу відбувається ось що.

Черговий диспетчер Усесвіту повертає тумблер на приладовій панелі — і над пагорбами, над нашим будинком, над усім простором навколо мене з'являється веселка.

Якщо вона не з'являється, чергового диспетчера штрафують. Я так думаю. За нерозторопність, за недоречну задумливість. Як молодшого за званням. Я вболіваю за нього. Я завжди на боці юних, недосвідчених і беззахисних.

Врешті-решт, я мама.

Я дивлюся, як мої хлопчечата грають із дідусем у бадмінтон на нашому спортивному майданчику. Ну як грають. Намагаються.

Місцевий вітер має хуліганську натуру: зараз він здуває воланчики, відносить їх, заважає грати. Халепа, та й годі.

Мій тато заходить, обтрушуючи руки, і каже:

— Діла не буде. Треба переходити на сквош, на теніс, якщо не буде іншої ради...

— Авжеж, коли вітряно, треба щось важче, — погоджується мама.

— Коли вітряно, армія Шотландії виглядає особливо грізною! — регоче тато й іде в душ.

— А чому? — вриваються мої підлітки, рум'яні, розкуйовджені, обіймають мене й притискаються холодними щокми.

— Чому армія Шотландії виглядає грізною?

— Ваш дідусь іноді й сам не знає, що каже, — сміється моя мама.

Голена засмагла дідусева голова з'являється в отворі дверей.

— Я перепрошую! — заявляє він. — Дідусь знає все! Маришка в курсі!

Ну, до речі, так, я в це свято вірю. Коли я була маленькою, він здавався мені розумним велетнем. У всіх тати як тати, а в мене — богатир, витязь. Я їду в нього на плечах — і я вища за всіх, мені видно геть усе. Я страшенно горда. Просто непереможна.

Тато для мене коментує все, що бачить, читає вивіски, жартує і сміється. Мама написала список, зараз ми знайдемо скупимосся, а потім — таємно від мами — з'їмо в кав'ярні по шматочку пісочного торта.

— Мамі не проговорися, — просить тато і замовляє ще крем-брюле, яке ми традиційно ділимо навпіл. — Мама вважає, що ти — булочка. А я вважаю, що ти — принцеса. Я взагалі думаю, що можна бути булочкою і принцесою одночасно. Нормальні принцеси пахнуть ваніллю.

— І шоколадкою! — додаю я.

— І шоколадкою. Чи можна серйозно сприймати принцесу, яка пахне тушкованою капустаю?

— Жах, — погоджуюся з татком. — Принцеса не може пахнути такою гидотою.

Звідки мама здогадалася про наші візити до кондитерської, я так і не дізналася. Хоча місто невелике, хто завгодно з її подруг міг сказати: «Лідо, бачила твого Валентина з Маришкою — десерти їли!».

Ось так. Татові перепало. З цього епізоду я винесла одне: бути булочкою — це себе не поважати. Принцеси, які себе поважають, харчуються, як колібрі — росою та квітковим пилком.

Набурмосена, я сиділа на дивані, схрестивши ноги по-турецьки, а винуватий тато все одно підморгував мені обома очима. Неначе сигналізував: «Ваніль і шоколадки нікуди не подінуться, Принцесо. Ти, головне, не хвилюйся...».

Сьогодні я згадую дитинство.

Сьогодні другий тиждень Адвенту. Мама пече імбирне печиво. Показує мені здалека чоловічка: «Ну як він тобі?».

Чудовий чоловічок! Я сміюся і киваю. Він поки що голий, коричневий пупс без глазури.

Мої хлопчики вже поцупили по одному й зжерли за секунду. Тепер їхні теплі щоки пахнуть корицею.

— Ви уроки поробили? — запитую я.

— Практично! — відповідають вони.

Це означає, що нічого не зроблено. У їхній ірландській школі вчителі дуже лояльні, особливо до учнів з України. Тому мені самій доводиться ганятися за хлопцями по всьому дому, щоб зафіксувати їх над підручниками. Тут школа юзер френдлі¹, діти це цінують. Тут учителі розраховують на свідомість і самостійність учнів. А ось це, здається, дарма. У дітей у пубертатному періоді відбуваються такі сильні фізичні й психічні трансформації, що школа має всі шанси відійти на другий план, і це у кращому разі. Тобто контроль і дисципліна з боку батьків дуже важливі. Можливо, я так міркую, наслідуючи приклад своїх батьків? Пам'ятаю, як мама з газовим балончиком у руках водила мене до Палацу культури на танці. Жили ми тоді в шахтарському селищі на Сході України. Це були буремні дев'яності: перебудова і розквіт бандитизму. Темніло зимової пори рано, близько четвертої, а тренування починалися ввечері. Ліхтарі світили лише вздовж головної траси, автобуси в нашому напрямку ходили тільки вдень. Тож і доводилося оборонятися різними пристосуваннями — мало що могло трапитися! А пропустити танці було ніяк не можна. Мама формувала в мені характер.

¹ Юзер френдлі (англ. *user-friendly*) — зручний для користувача, доброзичливий, легкий у використанні. У цьому випадку — навчання в школі, де середовище та взаємодії розроблені з урахуванням потреб і зручності учнів та вчителів. (Прим. пер.).

У школі я вчилася дуже добре й до дошки вибігала охоче, аж поки звернула увагу: однокласниці шепочуться й посміхаються. Повертаючись на своє місце, виразно почула: «Товстуха».

Я?

Я — товста?

Так почалося моє знайомство з тим, що тепер називають красивим словом «булінг».

Товстухою я не була. Я була в міру повнявою булочкою і принцесою. Але це не мало значення: мої однокласники знайшли для себе об'єкт знущань.

Я плакала, але батькам не скаржилася. Учителі — теж. Бо скаржитися — негарно. Негідно. До того ж із просто товстої дівчинки можна було легко перетворитися на товсту ябеду.

Я замкнулася — і в цьому стиснутому стані намагалася робити все добре. Добре вчитися, бути ввічливою, справджувати очікування батьків. Бути тією, про кого кажуть: «Хороша дівчинка».

Але мама не була б мамою, якби не зауважила, що щось не так. Що в мене немає радості в очах, що сміюся я рідше, зате частіше зачиняюся у своїй кімнаті. Там, у дитячій, дбайливо й з любов'ю обставлений батьками, в особистому, до чортиків зручному дівчацькому світі, я переживала свою космічну самотність як античний стоїк — із сухими очима й похмурою рішучістю все змінити.

Завтра я прокинуся іншою людиною, — говорила я собі. Сильною, незалежною красунею, яку ніхто не сміє кривдити. Завтра я придумаю чарівні слова, які

кажуть кривдникам, і вони — раз! — і стають нікчемними й жалюгідними. Завтра я почну заклинати, перетворювати на жаб і земляних черв'яків, запалювати поглядом. Без сумніву, я — Принцеса-войовниця. Непереможна і прекрасна...

Хлопчаки вилітають у двір з тенісними ракетками й голими ногами. Дивлюся на тата, як Волдеморт на Гаррі Поттера:

— Ну, тату! Змусь їх надягти штани. Ну що це таке!

— Маришко, та плюс чотирнадцять, ти що, їй-богу? Вони зараз мокрі будуть за п'ять хвилин! Ось глянь: я тобі кілька стокроток зірвав. Звичайні зимові стокротки, просто біля нашого порогу.

Це ж треба. А я і не помічала. Зате добрий велетень тато вміє дивитися під ноги й бачити щось маленьке і дивовижне.

Дивитися під ноги взагалі нікому не завадить — це дуже людська якість. Приглядатися, щоб випадково не зачепити когось непомітного, не змахнути, не переїхати.

Я дивлюся на себе в люстро. Принцеса-войовниця. Непереможна і прекрасна. Так я тоді вирішила. У мене буде замок. Буде прекрасний мужній Принц. Буде ручний Дракон, що володіє прадавньою мовою. Будуть легкорухі, швидкі, ясноокі сини.

Між іншим, усе так і вийшло. Хіба що тему Дракона ще не розкрито: її треба опрацювати. Тим паче, що прадавня мова мені зараз потрібна як ніколи.

Коротше кажучи, мама тоді все зрозуміла про свою булочку. Тоді, тридцять років тому. Одного ранку вона постукала до мене й сказала:

— Ми з татом зробили спортзал. Разом займатимемось спортом. Ти ж не проти?

Вони побудували спортзал! У нашому домі! Обладнали його усім необхідним — тренажерами, шведськими стінками, боксерською грушею. У кутку гордо стояли татові чорні гирі — кожна більша за мою голову.

Мені хотілося вірити, що я єдина в місті дівчинка, у якої є власний спортзал. І моя спортивна, стрункова мама стала моїм тренером. Як я зараз думаю, це був прекрасний батьківський вчинок.

Минуло якихось пів року — і мої кривдники заткнулися.

Відтоді спорт, рух, адреналін і азарт упевнено увійшли в моє життя і в ньому оселилися. Принцеса-войовниця тепер відповідала своїм же уявленням.

У тінейджерському віці я знайшла в історії реальну найяснішу особу, яка могла б бути моїм альтер-его. Причому знайшла її випадково. Я читала біографію Декарта. Надзвичайно захоплива історія! Він ріс у заможній сім'ї, був слабким, хворобливим хлопчиком — таким собі задохликом. Часто застуджувався, валявся з інфекцією під балдахіном і читав книжки з татової бібліотеки. Зрештою, батьки, згнітивши серце, вирішили віддати його до єзуїтського коледжу. Там панувала сувора дисципліна. Учні вставали о шостій, обливалися холодною водою, виконували фізичні вправи. Можна було б уявити, що малий Рене зміцнів, порум'янів, але — ні. Батьки зробили фатальну помилку: ректор коледжу був другом Декартового тата. І той, «по блату», домовився

ЗМІСТ

Передслово	3
Присвята	5
Частина 1. ГЛИБОКІ СТРУКТУРИ	9
Частина 2. НЕ ВИХОДЯЧИ З РАЮ	83
Частина 3. СЛЬОЗИ СЕРЦЯ	185
Епілог	282
Післямова	283